

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

י.

עין משפט
נר מצוה

לח א מיי פ"ט מהל
עבודת כוכבים ה"ה
ט"ו ע"ט י"ד ט"ז קמח
סעף ו' :

רבינו הנאל

ההוא שטרא דהוה כתוב
ביה שית שנין יתירא וכו'
פי' יצא שטר לפני רב
נחמן שעדיין לא הגיע
לחשבו הסופר למלכות
יון (א) שהיה לו שנכתב ר'
שנים או ה' ואמר רב נחמן
נחמן שערין לא הגיע
זה דייקא הוא שמלכות
יון משנת ג' אלפים וחמ"ב
לברית עולם ומסוף
[שית] שנים שמלכו
בעולם ואנו מנחין אלו ר'
שנים ומחשבו משנת ג'
תמ"ט והשטר כשר הוא:
אמר רב נחמן בגולה אין
מונין אלא למלכי יון
בלבד ותני (ב) וכו' דרב
נחמן. אמר רבינא מתני
נמי דייקא דקתני באחד
בניסן ראש השנה למלכים
ותנינן נמי באחד בתשרי
ראש השנה למלכים
ואסיק' אלא לאו ש"מ
למלכות יון ש"מ: פ"ט
[יוס] גנוסיה של מלכיה
פי' גנוסיה בלשון יון יום
הלידה (ג) ואוקמי' אלא
מאי יום גנוסיה יום
שמעמדין בו את מלכם
ואף על פי דלא מוקמי'
מלך בן מלך מיהו על ידי
שאלה מוקמי' כגון
אנטונינוס דשאליהו
לפניו אסורוס בריה
דמלכא וקיבלו מניה.
קלוגיא שלא תתן מס

(א) נראה דל"ל שהי' לו למכור
פחות שש שנים ממה שכתב.
(ב) עיין בערך ערך גנס.

ספרא דוקנא כתביה. מכאן יש להכשיר שטר שלג בו הסופר
לכתיבת עולם ואפילו דלג האלפים והמאות רק שכתב
צדק וצדק לפרט שהרי צימיהם היו כותבין למלכות יוניס והסופר דלגו
דאי הוה כתיב בשטר כהדיא למלכות יוניס מאי הוה קאמר דלמא
לתיארת מצרים וכו' ואפ"ה לא אמרינן

למניינא אחרינא כתיבא ועד דמתי
זמניה לא טריף כיון שבגולה אין מונין
אלא למלכות יון אף כדאן אס דלג
לכתיבת עולם כיון שאין אנו מונין
עמה כי אס לכתיבת עולם אין לחוש
וגם אס דלג נמי האלפים אין לחוש
מדקאמר בסמוך שבקיה לאלפא קמא
ונקטייה לאלפא בתרא ויש ספרים
שגורסין שבקיה לכללא ונקטייה לפרטא
ור"מ עשה מעשה שכתב שטר צדק
וכן לפרט ודלג האלפים וגם כתיבת
עולם: **שאין** אהם לא כתב ולא
אשון. פירש הקונטרס שנלקט
לשונם משלשון אומות ומינה דהא בני
ישמעאל ובני קטורה ועמון ומואב
שעמדו אחר דור הפלגה מאין צא
לסם לשונם אס לא מאומה אחרת
לכך פירש ר"י כתב לשון חשבו
שהמלכים משתמשין בו כעין חכמת
יוניס והיינו דאמרינן צמגינה (דף י'
וש) והכרתי לצבל שם ושאר שם זה
לשון ומאי קאמר דהא בלשון ארמי
הס מספרים ועודם משתמשין בו
אלא דודאי לשון מלכות קאמר ועו"ל
כדאמר צמגינה רבה דדגור הפלגה
עלה הים והלף הרבה משפחות מע'
אומות וכולן עמדו מישמעאל ובני
קטורה ואיכא למימר דכל הגן ירשו
לשון ארומה ואומה שאבדה אצל רומיים
למדו לשונם מאומה אחרת:

והתניא יום גנוסיה ויום הלידה.
משעתא צעי לתתוי

כתיבת דמיתא צמקון כולה אלא
השתא מייתי מינה צקורז ואותו שהיה
מתרן הא לדידה הא לכתיבה לא (א) היה
יודע בכתיבתו כמו שהיא צמקון אלא
מתרן על מה שהציה המקשה עוד
יש לומר דודאי כתיבת אחרת היא
ומשמנתיו לא היה יכול להקשות
דמתנתין משמע דמיי צעי בני
אדם שמארכת כ"כ צלשונה יום גנוסיה
של מלכיה יום הלידה אצל כתיבת
דקמי צה יום גנוסיה ויום הלידה
משמע דלא מיירי אלא באדם אחד:
שד

דלא מוקמי מלכא בר מלכא ע"י שאלה מוקמי כגון אסורוס בר אנטונינוס
דמלך א"ל אנטונינוס לרבי בעינא דימלוך אסורוס ברי תחותי ותתעביד
טבריא קלניא ואי אימא להו חדא עבדי תרי לא עבדי אייתי גברא ארכביה
אחבריה ויהב ליה יונה לעילאי [בידיה] וא"ל לתתאה אימר לעילא דלמפרח
מן ידיה יונה אמר שמע מינה הכי קאמר לי את בעי מינייהו דאסורוס ברי
ימלוך תחותי ואימא ליה לאסורוס דתעביד טבריא קלניא א"ל מצערין לי
חשובי [רומאי] מעייל ליה לגינא כל יומא עקר ליה פוגלא ממשרא קמיה
אמר ש"מ הכי קאמר לי את קטול חד הד מינייהו ולא תתגרה בהו בכלוהו
ולימא

ראש השנה [ג] לתיארת מצרים מניסן: הא ידידה הא דכריה. כשמעמדין צן מלך צחי אציו להחזיקו צמלוכה שמח האצ ועושה אותו יום
אחד: **ומי מוקמי** רומיים מלכא בר מלכא. כל הני יום אידיהן דמתני דרומיים נינהו כתיבא לעיל [ה] יום שפסחה צו רומי מלכות ומינא [ה] רומי עשתה
קלגלדא: כתב ולשון של רומיים מאומה אחרת צאה לכן אחרים תקנו להן כל ספריהם: ע"י שאלה. נוטלין רשות מן השמים ומצדק האצ מהן
להעמיד בנו תחתיו: **כגון אסורוס** צן אנטונינוס דמלך. על ידי שאלת אציו: קלניא. צת חורין שלא תתן מס לעולם משום דלית צה רבנן
ואנטונינוס עצמו היה משמש בפני רבי כדלקמן [ע"ג] ומשום הכי היה אהב לרבנן: אייתי רבי גברא ארכביה וכו'. כלומר הרכב צה צדק עליהן
ועליך ותהא טבריא מקורה ציד: ואימא ליה. לצדק לתיפרחה ליונה מן ידיה כלומר ליעצד טבריא קלניא להוסיפה תחת עולו:
ולימא

שום שנין יתירא. שבה לפני צ"ד צנה שכתב בו ומלא בו ש
שנים יותר ממניינם כגון שהיו עומדים צנת חמש מאות למלכות יון
וצו היה כתוב צנת חמש מאות ושש שנים ליה פלוגי מפלוגי וסתם היה
כתוב ולא היה כתוב צו שום מלכות: **מאוחר** הוא. מלוה עשה עמו
טובה ומחלו לו שעבוד קרקעות של שש

שנים וכל מי שיקנה קרקעו בתוך שש
שנים אינו מפסיד שהרי זמן מכירה
קודם לזמן טריפת השטר: ועד דמתי
ומניה לא טריף. אינו יכול לטרוף
לקוחות אלא אותן שיקחו ממנו משש
ואילן: **ספרא דוקנא כתיבא**. מדקדק
במשפחות הוא ואינו הולך אחרינו
שאין אנו מתחילין למנות מתחלת
מלכות יון אלא לאחר שש שנים שמלכו
צעלם והוא מונה למחלת מלכותו
ושיצדו מיום כתיבתו הוא ומנהיגם
והלאה יטרוף ואין כאן מחילה לפי
שחמש מאות שלנו הן חמש מאות ושש
למחלתן: **ממאי**. דהאי דמנינן לשטרי
לש"פ שנים קודם חורבן דעמין למלכי
יון דמיתא דהנך שית שני יתירא
היינו האי דלמחיל למימני מתחלת
מלכות דניחא לך למימר הכי ולא
ניחא לך למימר מאוחר הוא לפי שאין
דכך למחול שעבודו שמה ימכור זה
כל נכסיו בתוך זמן האימור ויפסיד
את חובו: **דלמא**. צין אן צין הא
ספרא האי דמנינן לש"פ שנים קודם
חורבן לאו דעמין אמלכות יון אלא
לתיארת מצרים מניסן: ושקיה לאלפא
קמא. דלתיארת מצרים ומתחילין
למימני מתחלת אלפא בתרא והיא
שנה ראשונה ליון שפשטה מלכותו
בכל העולם דלתיארת מצרים ועד
חורבן אף וש"פ שנים ת"פ שנים
עד צין צית ראשון ות"י צדנינו הרי
תמ"ט ושצבים דגלות צבל ות"כ צית
שני הרי אף וש"פ שנים ומלכות יון
נמי פשטה בכל העולם ג' מאות
ושמונים שנים קודם חורבן שהיא
תחלת אף שנים: וכיון דעמין לתיארת
מצרים ליכא למחילי הנך שית שנין
אלא צמחלת השעבוד וטרי מאוחר
הוא: **אין מונין אלא למלכי יוניס**.
וכיון דלמלכות יון מנינן ואיכא למחילי
להנך שית שנין בספרא דוקנא תלינן
ציה ולא תלינן ליה צמחלת השעבוד
שאין כל אדם עושה כן: **דיקא**.
למלכות יון מנינן: **לשטרות**. דכל
אימת דקאי מלכא מכי מתי שיליה
אדר סלקא ליה שמה וצניסן ריש שמה
מנינא למיכתב צטרי: **ואן השתא**
מחשבי מנינן. כל משרי מחדשים
שמה. אלמא דאי מניינא דידן למלכי
האומות הוא ואין לך מלכות צאומות
מתחלת שלש מאות ושמונים שנה
קודם (א) אלא מלכות יון דאי סלקא דעתך
דהאי דמנינן לשלש מאות ושמונים
שנה קודם חורבן דעמין לתיארת
מצרים מנינן צעו למימני ולהדושי
שמה דקיי"ל צשמעתא קמיימא צמסכת

תורה אור השלם

1. דהה קטן נהתיך בגימט
בזוי אתה מאד
עובדיה א ב

גליון הש"ס

גמרא וכו' מוקמי מלכא
בר מלכא. עיין סגן לאין
אות קטן:

הגהות הב"ח

(א) הש"י ד"ה ואן וכו'
קודם חורבן אלא מלכות
יון:

מוסף רש"י

ר"ה למלכים. רובלים
היו למנות זמן שטרותיהם
לשנות המלך משנה שעת
זה המלך. דלמחילינן משום
גיטין (פ). משום גלוס
מלכות, וקבעו תמכים אחד
בניסן לתחלת שנתו, ואפילו
עמד בשנת או צדרי כלתה
שמה משביע ניסן ומחילי
למנות לו שנה שניה (ר"ה)
ג. למאי הלכתא.
לומר מה הוקבע יום
מוחד למנין המלכים,
אימת שעל כל מלך ומלך
מתחיל שנתו מיום שעת
בו (ס). לשטרות.
להכנין איזה שטר חוב
מוקדם למנהו ואיזה
מאוחר (ס). ולשמייטין.
משנכנס משרי אכור לתרום
ולקוץ מן המורה (ס).